

Michael Ende

Snožrútiček

V Driemotkove je tou najdôležitejšou vecou pre všetkých ľudí spánok. Ved' preto sa tá krajina tak aj nazýva. Avšak im ani nejde tak veľmi o to, ako veľa alebo ako dlho kto spí, ale ako dobre. V tom je rozdiel.

Ten, kto má dobrý spánok - tak hovoria Driemotkovčania - má priateľskú náladu a aj jasnú hlavu. A preto si toho, kto spí najlepšie, volia za svojho kráľa.

Bol raz jeden kráľ a kráľovná, a tí mali dcérku, ktorá sa volala Spánočka. To je pekné meno a malá princezná aj bola pekné dieťa. To musel uznať každý, kto ju čo i len raz videl. Žila so svojimi rodičmi vo vysnívanom zámku a spávala vo veľkej, sviežo bielej posteli s nebesiami.

Avšak, malá princezná Spánočka nechcela večer nikdy ísť do postele a vymýšľala si stále nové výhovorky, aby mohla čo i len o chvíľu zostať dlhšie hore. Ale v skutočnosti sa bála zaspieť.

A prečo sa toho tak veľmi bála? Bolo to preto, lebo potom často mávala veľmi zlé sny. To už je zlé aj pre veľkých, no a pre malých je to ešte oveľa horšie. Ale vôbec najhoršie je to pre malú princeznú, ktorá sa volá Spánočka a žije v Driemotkove.

"Je to hanba!", hovorili ľudia a povážlivo prikyvovali hlavami. Kráľ i kráľovná boli stále smutnejší a preto už ani oni nespali tak dobre, ako by im prináležalo. A malá princezná bola stále bledšia a chudšia.

"Čo už len môžeme robiť?" povzdychla si kráľovná, "Môžeme len dúfať, že zlé sny už sa nevrátia."

Ale oni predsa len prichádzali, stále znova a znova. Tu kráľ nariadil zhromaždiť všetkých lekárov a profesorov krajiny. Stáli okolo veľkej postele malej princeznej a hovorili latinsky a predpísali jej nepreberné množstvo liekov. Ale nič nepomáhalo. Tak kráľ poslal poslov do všetkých krajín, aby sa pýtali starých bačov a bylinkárov, roľníkov aj námorníkov. Ale nikto nevedel nič poradiť.

Nakoniec kráľ nariadil vyvesiť všade plagáty a vytlačiť vo všetkých novinách, že tomu, kto dokáže pomôcť jeho dcére od zlých snov, dá veľkú odmenu. Ale nik sa neprihlásil.

"Nuž teda skúsím zapracovať na tejto veci ja sám" povedal kráľ jedného dňa.

"Urob to," odpovedala kráľovná s nádejou. Vyžehlila mu jeho cestovný oblek, ktorý už dlho nenesil a zabalila mu plný batoh jedla. A tak sa kráľ vybral do sveta.

Pýtal sa každého, koho stretol: železničných sprievodcov i hasičov, učiteľov v škole i robotníkov v továrňach, vodiča taxislužby i zeleninnárov, pýtal sa kovbojov i eskimákov, černošských detí i prastarých čiňanov, ale nikde nenašiel človeka, ktorý by poznal liek proti zlým snom.

Nakoniec bol už kráľ veľmi unavený a znechutený. Už nevedel, kam ešte by mal ísť. Ale vrátiť sa domov len tak s prázdnyimi rukami tiež nechcel. Tak proste len išiel ďalej a ďalej, bez toho, že by vedel, kam kráča. Okolie bolo stále tmavšie, pretože nastala noc. Vial ľadový vietor a z neba začal padať sneh. Kráľ si ani neuvedomil, že medzičasom nastala zima.

A náhle zistil, že zablúdl. Dostal sa na veľké, veľké vresovisko. Zasněžené kríky okolo neho vyzerali ako všemožné podivné a desivé postavy. Ale kráľ bol príliš unavený a smutný, aby sa bál.

Po chvíli zbadal v diaľke medzi kríkmi vresu niečo trblietavého a iskriaceho. Bolo to ako kus mesačného svitu, ktorý poskakoval okolo tak rýchlo, že by ste ho len ťažko mohli sledovať očami.

Keď sa to priblížilo, kráľ videl, že tento kus strieborného mesačného svitu má ruky i nohy a veľkú hlavu plnú trňov, ako bodliak, alebo jež. To chlápä sa pozrelo na kráľa svojimi ako hviezdy trblietavými očami a v tvár sa mu pohybovala tisícami vrások úsmevu. Ale najpodivnejšia vec na ňom boli jeho nesmierne veľké ústa, ktoré neustále otváral tak ako hladný vtáčik zobák.

"Ach, kto ma len pozve? Ach, kto ma len pozve?" volal mužiček neustále jemným, šušľavým hlasom. "Mám taký hrozný hlad! Ak ma čoskoro niekto nepozve na večeru, potom budem musieť prehltnúť sám seba!"

A roztvoril ústa tak veľmi, že nielen jeho hlava, ale celá jeho vretenovitá malá postava zmizla za týmto otvorom.

"Stratil som sa," povedal kráľ, "Prosím, povedz mi, ako sa dostanem von z tohto vresoviska."

"Odtiaľto sa nikto nedostane", odpovedal mužiček, "iba ak spolu so mnou. A ja môžem odísť len ak ma niekto pozve na večeru".

Kráľ prehladal svoj batoh, ale ten bol prázdny.

"Bohužiaľ už nič nemám", povedal kráľ priateľsky, "inak by som Ti rád ponúkol chlieb s maslom."

"Fuj, tresky-plesky!", zvolal mužiček hrubo. "O niečo také sa tak či tak nestarám! Ty ma asi vôbec nepoznáš, čo? Nevieš, čo mi chutí? Čo tu vôbec hľadáš?"

"Hľadáam niekoho," odpovedal kráľ, "kto môže oslobodiť svoju malú dcéru Spánočku od jej zlých snov."

Tu mesačne svetielkujúci mužiček vyskočil do vzduchu a náhle bol veľmi zdvorilý.

"Cibbeldibix!" zašepkal. "Takže predsa len dostanem i dnes niečo rozumné zhltnúť! Som pozvaný! Som pozvaný! Rýchlo, daj mi svoj kabát! A potrebujem aj tvoje čižmy! Tak, a teraz ešte tvoju palicu, aby som mohol ísť na pozvanie". Kráľ bol tak zaskočený, že mu dal všetko bez zábran.

"Možno si myslíš, že ti chcem veci len tak bez všetkého vziať, čo?" Zasmial sa mužiček.

"To aj chcem. Ale ja nie som zlodej. Čoskoro uvidíš, že si urobil dobre, že si neodmietol. Teraz si pomôžeme všetci traja, ty, tvoje dieťa, ale predovšetkým ja, Snožrútiček! "

Potom zapískal a mľaskol jazykom a skôr, než kráľ vyslovil otázku „Ako?“, mužiček veci premenil: Z kabáta sa stal veľký hárok pekného bieleho papiera, z palice sa stalo obrovské pero a z čižiem obrovský kalamár.

Chlápä namočilo pero do atramentu a závratou rýchlosťou namaľovalo na papier nasledovný veršík:

Snožrútiček, Snožrútiček
Príď so svojim nožíkom sem!
Príď so sklenou vidličkou sem!
Otvor svoju chňap-papuľku!
Daj si rýchlo s chuťou sny, ktoré strašiť chceli by.
No tie krásne, tie dobré - sú mne! Nech tak to je!
Snožrútiček, Snožrútiček, príď na pozvanie!

Potom zvinul papier a dal ho kráľovi.

"A teraz," zvolal, "bež rýchlo za Spánočkou a povedz jej, nech vysloví tento veršík. Dúfam, že budem čoskoro mať skutočne šťavnatý zlý sen v mojom žalúdku.

Už sa mi zbiehajú slinky.

Tak nestoj tu ako hlupák! Hybaj, bež už!"

"Nuž, áno, vieš," povedal kráľ, zmätený, "bol som už veľmi dlho na cestách, kým som prišiel sem. Môj zámok je na druhom konci sveta. Trvalo by istú chvíľu, kým by som bol opäť so Spánočkou."

"Klapperadux!" Zavrčal mužiček. "Čo ste to vy ľudia za dlhochvíľové stvorenia.

A ja sa nemôžem dostať preč, kým ma niekto nezavolá veršikom."

"Čo len budeme robiť?" spýtal sa kráľ veľmi nešťastný.

"Vieš, čo?" zachichotalo sa chlápä. "Môžeš ma zavolať v zastúpení tvojej dcéry."

"Myslíš, že to pôjde?"

"Budeme to musieť jednoducho skúsiť," povedal mužík, "rýchlo, vyslov veršik!".

Vytiahol z pravého vrecka rohovinový nožík a z ľavého sklenenú vidličku, a potom sa postavil do štartovacej polohy ako šprintér.

Kráľ preložil veľký papier a už chcel začať čítať, ale na niečo si spomenul a zase nechal list klesnúť.

"Počúvaj, Snožrútiček", povedal ustarostene, "keď budeš preč – čo potom bude vlastne so mnou? Sám sa z tejto divočiny nikdy domov nevrátim. A nemám už ani kabát ani topánky. Mám tu zamrznúť?"

"Šlabberadač!" zavrčal chlapík.

Vy ľudia ste vážne malicherní okolkovači! Tak hybaj, vysadni mi na plecيا, ponesiem ťa."

Kráľ bol trochu obéznejší muž a zdalo sa mu viac než pochybné, že by ten človečik bol schopný ho uniesť.

Ale nemal inú možnosť, než to skúsiť. Takže opatrne vysadol medzi špicaté ramená mužička, znovu preložil papier cez seba a prečítal veršik.

A sotva vyslovil posledný riadok, tu sa Snožrútiček vrhol vpred tak, že svet sa len mihal okolo.

"Funguje to!," kričal prenikavo. "Vidíš, funguje to!", "L-l-len mi povedz," koktal kráľ od strachu a držal si klobúk, "ty žerieš – ach ospravedlňujem sa, chcel som povedať, že – ty ješ – rád zlé sny?"

Huššš....! Práve prichádzali na severný pól.

"Do poslednej omrvinky!" zvolal mužiček.

"Čím horšie, tým radšej a čím viac, tým lepšie!"

Višššš....! Okolo sa mihla Amerika.

"A dobré a krásne sny," povedal kráľ, a zalapal po dychu, "ti nechutia? To sa mi vidí zvláštne."

"To vôbec nie je zvláštne!" dychčal mužiček, trochu bez dychu. "Vari nevieš, že ježkovia najradšej jedia hady a slimáky? A ja som tak trochu snový ježko, preto mi chutia zlé sny. Tak som stvorený a na to som tu, bodka!"

Vuššš...! Preleteli už cez Afriku.

"Ale prečo," koktal kráľ, ktorý už takmer prišiel o sluch i zrak, "prečo jednoducho neprídeš sám od seba?"

"Už som ti to povedal," dychčal mužiček, "môžem prísť len ak ma pozvú! A vezmem len to, čo mi dajú."

Bác! Náhle jedným razom stál svet opäť pokojne. A keď sa kráľ rozliadol, sedel priamo v izbe svojej dcéry na podlahe. Kráľovná sedela pri Spánočke na posteli a obidve neho vyvalovali oči.

"Mám to!", zvolal kráľ, a ukázal im veršík na papieri. A potom si všetci traja padli od radosti do náručia.

Od tej chvíle princezná Spánočka zakaždým, keď sa bojí zlých snov, povie veršík, ktorým pozýva Snožrútička. Síce ho nikdy nevidela, ale niekedy, keď zaspávala, ešte započula jemný, šušľavý hlások ako hovorí:

"Spi dobre, dieťa moje, žiaden strach! Už dávam pozor. A ďakujem pekne za pozvanie!" A Snožrútiček tam naozaj musel byť, pretože malá princezná už viac nemala ani jediný zlý sen. Líčka jej znovu sčerveneli a zagul'atili sa a všetci obyvatelia Driemotkova boli na ňu hrdí, pretože tak dobre, ako ona, nedokázal nik iný spať.

A aby aj všetky ostatné deti mohli zavolať Snožrútička keď ho potrebujú, dal kráľ celý príbeh, vrátane veršíka, spísať a vytlačiť v knihe.

To sa práve týmto udialo.